

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

23 iunie st. v.

5 iulie st. n.

Este în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 25.

A N U L XXVII.

1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Primul meu bolnav.

— Novellă —

După ce spuse fiecare din cei câți ne aflam la mesă, câte o poveste mai mult sau mai puțin interesantă, veni și rândul amicului meu, doctorul în medicină Mileanu, care începui astfel :

»Nimic nu mi-a rămas mai întipărit în memorie, decât cele ce mi s'au întâmplat cu primul meu bolnav, adică cu prima mea bolnavă, căci eră o fată de 16 ani a căreia frumusețe încă și acum nu-mi fuge din minte.

Dar să încep mai dela cap.

După ce sustinui tesa de doctorat în medicină și după ce onor. decan îmi dăde voe liberă ca să practic medicina în țară, îmi comandai o tablă mare de tinichea pe care se află scris numele meu cu litere foarte mari.

Tot pe această tablă se vedeau scrise ramurile în care eram eu special, și erau așa de numeroase aceste ramuri, încât ori cine ar fi putut vedea că eram universal, că știeam să vindec de ori ce bôlă.

Am bătut cu multă ceremonie această tablă la porța casei și pe urmă m'am pus pe așteptare de bolnavi.

Așteptă o zi, așteptă două; nu veni nimeni. Așteptă o săptămână, așteptă două; nimic!

Me miram și-mi diceam adesea: Ce, oamenii de prin partea asta nu se mai îmbolnăvesc? Or nu știu să citească, de trec așa de nepăsători pe lângă tabla mea dela porță?

Am conchis că vina este tot a mea, din pricină că locuiam într'un cartier sănătos în care oamenii nu suferiau nici măcar de guturai. Nu me gândiam de loc la aceea, că fiind tânăr și novice, nimeni n'avea curajul să-și dea capul pe mâna mea. Me gândiam ore întregi la epocile de bănosă memorie în care alți medici, tot în vârstă frageță și tot ca începători, erau chemați în toate părțile, și banii le curgea pe ușe. Me gândiam la trăsurile lor lucioase, la servitorii lor galonați cu fir, la viața de prinți ce duceau. Me gândiam la munca asiduă și păgânescă, la silința mea de a învăța și a dobândi o diplomă cu care să-mi pot scote pâinea de toate zilele și desilusiile cele mai amari păreau că vor să începă un resoiu crâncen cu speranțele mele mari ce se incuibaseră în capu-mi.

Așa a trecut aproape o lună, fără ca mână de om sau de femeie să mișce, barim în glumă, sîrma clopoțelului dela ușa mea.

Cea mai adâncă tăcere domniă prin pregiurul și înăuntrul casei unde locuiam. Dôr în vis noaptea

vedeam câte odată lumea imbulzindu-se la porța mea și cerându-mi cu glas tare:

— Ajutor doctore! ajutor!

Țipetele acestea îmi gădiliau urechea cum nu ve puteți inchipui și sufletu-mi inotă în fericiri cereșci. Îmi vedeam în fine munca și ostenela mea de student răsplătită, vedeam că nopțile de veghiere și de studiu obositor nu le trecusem de gēba. Și uruitul trăsurilor cari veniau și plecau din curtea mea mă făcea să inebunesc de plăcere. Vai! inse, toate acestea se petreceau numai noaptea în vis, iar când me deșteptam ziua, nu mai aușiam nimic: nici strigătele bolnavilor, nici sgomotul trăsurilor. Atunci inhideam iar ochii, plăcându-mi mai bine să trăiesc în o lume reală dar tristă.

Proprietarul caselor unde locuiam îmi da adese ori vizite și me întrebă adesea:

— Ei, doctore, cum îți merge clientela? Ai bolnavi, ai?

Și să mă credeți că nu știeam ce să-i răspund. Lăsam numai figura să-mi vorbescă, figura care mi se roșia ca o cirēsă de rușine.

Proprietarul inse nu putea să observe toate acestea. Și cel puțin el să fi fost bolnav de ceva, tot așa fi avut mângăierea cautându-l pe el gratis; dar nici el nu avea nimic, nimic; eră așa de sănătos și voinic, încât nici nu îndrăznieam măcar să-l întreb de îl dore vre un dinte.

L'am întrebat într'o zi:

— Domnule Bursucescu, familia dtale este sănătoasă, bine?

— Da domnuule, îmi răspuse el, dar de ce mă întrebi?

— Voiesc să-ți ofer serviciile mele gratuite, pentru ori ce cas de bôlă.

Ei bine, știți că l'a supărat așa de tare pe dl Bursucescu propunerea mea, încât mi-a tăiat nasul fără multe ocolituri. Mi-a dis cu cea mai deplină convicțiune:

— Dle doctor, ține-ți lécurile pe sēma dtale. Pe noi ne-a ferit până acum Dumnezeu de bôle și ne va feri și de aci înainte. Noi sîntem sănătoși dle, îți mulțumim de bunătate...

Și nu știu ce a mai bombănit apoi scoborînd scara.

D'atunci n'a mai conversat cu mine decât în cestinui de altfel de natură, ca de exemplu: cereri de bani pentru plata chiriei și alte bagateluri. Eră om ciudat dl Bursucescu, numele îi arată fisicul și morulul seu. Afară d'asta eră și superstițios peste măsură, lucru care l'a făcut să ia propunerea mea drept un augur reu pentru sănătatea familiei sale.

Me convinsesem pe deplin, că locuiam printre niște oameni de fier, pe cari nici capul nu i-a durut în viața lor, și tocmai pe când reflectam cam în ce parte a capitalei să me mut, clopoțelul me deșteptă din lungile-mi reverii. O mână furioasă, nervoasă trăgea cât putea de clopot, încât eră cât p'aci să-l rupă. Bucuria-mi eră unită cu spaimă.

— Ce să fie? îmi dăsei eu îmbrăcându-mi ja-cheta și pornind cătră ușa dela intrare.

D'abiă deschisei, și un lacheu mai galant decât mine me întrebă repede:

— Aici este dl doctor?

— Aici, îi răspunsei eu foarte domol; eu sînt doctorul, ce poștești?

— Dle doctor, dăse el apoi și mai pripit, ca și cum l'ar fi urmărit cineva dela spate, dle doctor, ia-ți instrumentele și poftim repede că mōre coconița. Pof-tim repede.

N'aș puté să ve descriu bucuria ce am simțit în momentele acelea, bucurie inse care după ce trecui pragul iatacului meu, ca să merg la bolnavă, se schimbă vai! într'o temere nespūsă. Me gândiam eu: ăsta e primul meu bolnav! prima mea visită; să n'ō feștelesc dela început, că mi-am strivit tōtă ca-riera! Toți profesorii facultății de medicină îmi apă-reau în imaginația mea, cu capetele incungiurate de aureole. Me gândiam la sângele lor rece și la dibăcia lor mare față cu or ce bōlă. Me gândiam cât de ușor eră la spital, când puneam o diagnosă bolnavului, fără a duce multă grijă că e adevărată séu nu, de ôre-ce aveam la spate mai tot'd'auna, un bētrân în-vēțat care venia, după mine și ștergea erōrea comisă séu îmi aprobă ceea ce nimeriam bine.

Acum inse pe cine puteam să me radim decât pe mine și numai pe mine! Grōsele volume ce mi se păreau neterminabile atunci când me trudiam cu studiul, mi se păreau acum cu totul nesuficiente, în fața unui bolnav. Invidiam tōte meșteșugurile din lume, cređendu-le mai ușōre și cu o răspundere mult mai mică ca meșteșugul ce învățasem.

De astfel de gânduri cuprins am căleat pragul casei unde me chemase.

Suind treptele scărei care ducea la etagiul de sus al casei, am simțit căreii și un fel de ghimpi pă-reau că me întēpă în tălpi. O sudōre rece îmi curgea pe frunte și la față, cred că trebue să fi fost foarte palid. Aruncam în gândul meu o privire repede asu-pra tuturor paginelor ce cetisem, me gândiam la tōte casurile de bōlă ce vēdusem prin spitale ca student.

În pragul camerei unde se află pacienta, am gă-sit pe o damă bētrână care eră numa fetei. Acéstă damă făcuse niște ochi mari ca de om spēriat și când me zări, întinse amēndoue brațele spre mine intoc-mai ca un om inecat ce cere ajutor.

Am intrat în o cameră parfumată și foarte luc-sos mobilată. Aci o copilă de șaispredece ani sta întinsă pe o canapea de atlas alb. M'am apropiat de ea și punēndu-i mâna la puls, am constatat după câteva secunde, că copila n'are nimic, dar absolut nimic. Cu tōte că ținea ochii inchiși și se siliă a res-piră într'un mod nenatural, cu mâna mea tremurătōre atingēndu-i inima și pulsul, care băteau foarte regulat, am putut să me asigur că fata se prefăce că i-a venit reu, pentru a puté smulge vre-o promisiune dela părinții sei.

(Încheierea va urmă.)

Dimitrie Teleor.

Nu e frumos tot ce e real, dar nu esistă fru-mos, chiar ideal, decât în real.

E. Littré.

Unde grăbești? . . .

Unde grăbești drag pēriuaș
Cu-așă ușori și repeđi pași?
Și-așă de tare te grăbești,
Că nici de vorbă nu te-oprești!

Nōptea te plāngi la cer cu stele,
Điua la cāmpi cu floricele, —
Prin cāmpi pustii, prin māndre luni
Plāngēnd sosești, plāngēnd te dur

Ah! de-ai vre-un dor, nu-l v
Chiar lumea de-ai incungiura
Și lacrimile-ți nu s'or stinge,
Ci tot mai mult, mai mult vei plān,

Căci și eu 'n lume m'am pornit
Să uit de-un nume ce-am iubit,
Dar ori în ce parte m'am dus,
Dorul cu mine l'am adus.

V. B. Muntenescu.

Momente istorice.

Cap IV.

Afacerile Transilvaniei după emanarea diplomei din 20 octobrie 1860 până la patenta din 26 februarie 1861.

§ 11. Activitatea românilor față cu diploma până în 31 decembrie. Intōrcerea episcopului Andreiu br. de Șaguna dela senatul imperial. Primirea. Consultări urgente. Numerarea românilor ardeleni șciutori de carte mai multă și a funcționarilor români. Nepuțința de a numără și pe cei din Ungaria spre a puté lucră în solidaritate. Mai multe proiecte de programe ca material pentru petițiune națională la monarc.

Diploma și actele împērătești derivate din aceeaș abia apucară pe mânilor românilor șciutori de carte, pe când ele au și produs o mișcare generală în spiritele acestora, inse cu totul din alte motive, iară nu din acelea care agitau pe conlocuitorii maghiari și nici din acelea ale sașilor. Maghiarii șcieau ce voesc: intōrcerea la legile revoluționare din 1848; sașii la vechia lor constituțiune municipală cu cap național, cu corporațiune judecătōrescă și totdodată legislativă strict națională, cu limba germană pentru poporul sāsesc. Românii inse ce restaurare puteau ei să dorēscă din trecutul cel prea dureros pentru națiunea lor? Nimic, decât numai autonomia țerei față cu un absolutism, fie acela monarchic séu aristocratic, tot atāta. Diploma deschidea națiunei române celatea, ea inse nu află în lăințulur aceleia nici atāt spațiu neocupat de alții, pe cât ar incăpē undeva și mobilierul ei. Acel spațiu aveau românii să-l asle și să-l ocupe înainte de tōte, apoi vor vedē ei ce au să facă mai departe. Cetatea vechiă (autonomia) eră tare destul, i se cereau numai unele reparaturi; înlăințulur ei loc larg, care trebiuă nesmintit să se împartă din nou, pentru ca să incapă tōți cu tōtă comoditatea.

În cursul verei, pe cât timp a durat activitatea senatului imperial, cele trei foi periodice »Gazeta« și »Fōia« din Brașov, »Telegraful Român« din Sibiu se încercaseră a prepară spiritele pentru orice întēmplare, inse numai pe cât suferiă poliția ces. reg. și pe cât permitea spațiul āngust câte odată pe sēptēmână, iară alte informațiuni se trăgeau din scrisori private, de care inse aveam să ne folosim ca sub

orice absolutism, cu multă discrețiune. Mai ales confratele Vincențiu Vabeș, carele se află în funcțiune la înalta curte în Viena, făcea cauzei române servicii neprețuite prin corespondențele sale confidentiale. Pană la închiderea senatului imp. ne veniseră la cunoștință între altele: cazul de conflict dureros între br. Petrino și între Andrei Mocionyi în una din ședințele senatului, în care Petrino se invoia ca Bucovina să fie incorporată din nou și definitiv la Galiția, iară Mocionyi îl combătuse cu argumente tari. Tot așa ne venise și cea din urmă cuvântare și punctațiunile comunicate în senat ale episcopului Andrei br. de Șaguna; memorialul cel mēduvos al lui And. Mocionyi înaintat în cauza națională; în fine și rezoluțiunea împărătească relativă la restaurarea mitropoliei, spre care scop să pōtă convocă un sinod biseiresc.¹

De aci înainte cu lōtă rigōrea poliției c. r. care tot își mai ținea capul sus, începură și românii a a ține conveniri mai dese. Intr'aceea pe când comisiunea literară descrisă mai sus (§ 5) începuse lucrările sale, vine în 3 oct. nou șcirea telegrafică despre plecarea episcopului dela Viena. Se iau îndată mēsuri pentru o primire cât s'ar putē mai solemnă din partea romānilor. Șcirea pētrunde și la comunele de prin pregiur; intr'aceea episcopul așteptat pe 4 oct. sera ajunge la reședința sa în orele antemeridiane. Pe la 7 ore tōtă inteligența romānă din loc fără distincțiune merse la arhiepăstor spre a-i mulțami prin graiul protopopului Ioan Popasu pentru împlinirea misiunii grele, la care fusese chemat de monarc.

Episcopul respundēnd șise între altele: »Mai mult nici un romān să nu-și mai privēsca națiunea sa desbinată în individualități, fie acestea de ori ce natură, pentru că acuma nu sūnt timpurile de a se despărți fiii națiunii în individualități.»

În trei zile, una după alta, românii din loc plini de bucurie, că după atâtea neînțelegeri seci de sub absolutism, ne vēdurăm reconciliați, invitau mereu la mese pe amici și cunoscuți de câte ori aceia nu erau invitați la episcop.

Pe cât timp stetele la Viena episcopul, îi merseseră din diverse ținuturi adrese care de mulțamită, care ca petițiuni de natură politică, altele de alt cuprins, precum era de es. a celor 78 de familii boierești din districtul Făgărașului, o petițiune a brașovenilor din 18 puncte, altele din districtele Năsēud și Branu, una dela Cluș, alta din Bucovina etc. etc. Toți din tōte părțile cereau să se descopere la senat dorințele și durerile lor; prin urmare și înainte de a se publică diploma, senatul imperial dedese popōrelor materiă de consultări în abundență.

Sāsimea din Brașov a primit pe Carol Maager întors dela senat tot cu pompă și cu serenadă. Intocmai așa lu întimpinat și Bogdan Jakab de cătră confracții sei armeni din Gherla și de cătră ungurimea din acel ținut, de și aristocrații căli luseseră invitați din acea parte a țerei la senat refuserseră în mod brusc, acum inse că li s'au deschis gurile prin lucrarea senatului, s'au bucurat și ei pe cât le permitea dependența lor dela ungureni și pe cât desbaterile senatului veniau în ajutor scopurilor ungurești.

După ce ajunse și în mânăile nōstre textul actelor împărătești și se aruncă lumină nouă peste situațiune, se apucară și românii mai cu inimă de lucru. Cei carii au fost la Sibiu, întorși pe la vetrile lor, au șciut să dea celor de acasă multe informațiuni, după care aceștia se puteau orientă. Peste puțin s'a vēdut, că românii dēcă aveau și cauze de a se îngriji cu

privire la modul cum vor fi esplicate și aplicate punctele diplomei, aveau inse și mari temeuri de a se bucură, că de astadată li s'a deschis calea ca să-și pōtă formulă, representă și apēră ei ēnșii tōte interesele lor de ori ce natură ar fi acelea și a se smulge de sub tutoratul nesuferit al compatrioților de alte limbi.

La trei zile după primirea des citatelor acte în »Gazeta Trans.« nr. 46 din 27 oct. n. citirăm din Zernești sub rubrica »Să ne reculegem« între altele: »Ce s'a întēplat cu noi românii în acești 11 ani din urmă? Să mărturisim în cuget curat. Națiunea nōstră intrēgă a trebuit să umble necontentit la o școlă, în care lu tractată aspru, inse spre folosul ei în mai multe privințe nedisputabil. — Și cu ce amu petrecut noi acestea șese luni din urmă? Să spunem iarăș adevērul limpede și cu totul pe față: le-amu petrecut între frică și speranță, torturați greu de neîncredere permanentă cătră compatrioți, cătră guvernul de atunci, cătră reprezentanții naționali și ce este mai mult, cătră noi ēnșine.

»Iară astăzi, temerea nōstră dispărū, speranța nōstră se prefăcū în convicțiune, iară neîncrederea se inpuțină fōrte.«

»Astăzi națiunea romānă este declarată de cătră suveranul seu maiorenă de odată cu tōte celelalte popōre. Astăzi marele principat Transilvania e declarat în mod nerevocabil autonom.«

»Astăzi sōrtea nōstră este dată în mânăile nōstre. Deci, să ne reculegem cu prudență și cumpēt demn de o națiune matoră.«

»Să studiām și să pētrundem înțelesul important al noului eveniment istoric, al nouelor principii de drept public cuprinse în diploma imperială din 20 octobree.«

»Să ne numerām: inteligența juristică și de stat, celelalte capacități superiōre și cele de mijloc. Să ne numerām: pe românii de cap și de inimă, ca și pe cei cari se clătina. Să îmbrătoșam pe cei de inteț, să compătîmim pe cei din urmă; să nu vătēmăm cu nimic pe puținii renegați; pōte fi că ei încă se vor alege bunii patrioți, fără ca să mai pōtă fi bunii romāni; în tot cazul Dđeu să-i ierte.«

»Să ne regulām și prietuin proprietățile de pământ și altele; să vedem care unde ne-am născut și unde am crescut.«

»Să computām, câtă contribuțiune plătesc romānii.«

»Legea electorală, care va să vină, este deocamdată cestiunea nōstră de vieță. Cine va fi alegător, cine ales, în comuna mică și mare, la dietă și la funcțiuni? Care vor fi calitățile cerute dela alegători și care dela alegibili, cât va fi censul lor? Nu cumva defigerea acestora va depinde numai dela cancelar? Noi nu credem acēsta.«

»Iară limba desbaterilor și a oficiatelor? Inaugurarea ei depinde intru cel mai strins înțeles al diplomei imperiale numai dela noi.«

»Iată cestiuni vitale, iată tot atâtea probe de maturitate pentru un popor. Spre a inlesni a lor deslegare, sūnt absolute condițiuni: strinsa remānere între terminii legalității, disciplină ageră, fără care ori ce organizațiune ar remāne numai o amăgire de sine, și eroică lăpēdare de ori care interes în parte, care ar respiră un egoism fatal.«

Prin diplomă țera nōstră oră ca și celelalte, adevă aruncată peste a. 1848 înapoi în constituțiunea vechiă feudală, care inse acuma trebuia să se prefacă prin reforme radicale în constituțiune mai omenescă, iară mai omenescă nu s'ar fi putut face fără conlucrarea necontentită, înțelptă și bărbătescă a romānilor. Acea specie de prolog destinat a ne prepară

¹ A se vedē tōte acelea acte interesante reproduse în traducțiune romānescă și în »Gazeta Trans.« din 1860 nr. 41 pag. 166-7, nr. 43 și 44 și în suplement.

pentru o programă pozitivă, eră trasă chiar din teutul diplomei. In cei de ce ani ai absolutismului, bărbații știutori de carte ne instrăinaserăm prea mult unii de alții. Cei cari nu se aflau in serviciul statului conveniau foarte rar séu nicidecum cu funcționarii români, din cruțare ca să nu-i compromită, pentru că mai ales după eșirea trupelor austriace din principate séu adecă după pacea dela Paris din 1856, funcționarilor români li se luă in nume de reu decă se află că citesc vreun diar românesc, curat așa precum sânt și astăzi reu vânduți decă unii citesc și românește câte ceva și nu esclusiv numai ungurește. Nici nu mai șciam cam câți sântem ómeni cu carte afară de membrii clerului. Șciam bine că noua epocă venită curând după 1848 ne aflase iarăș prea puțin, inse câți? nu ne eră cunoscut. Acesta trebuiam să o șcim inainte de tóte pe orice cale s'ar fi putut.

Intr'o conferență privată de cinci enși, luând in ajutor și schematicismul țerei, statorirăm câteva cifre aproximative cu evalueațiunea lor; iară rezultatul s'a publicat in nr. 58 al »Gazetei.« Aflaserăm cu mari cu mici, bētrâni cu tineri, dela consiliarii până la canceliști și diurniști in tote ramurile judecătorești, administrative politice și financiari, la gubern și in afară, pe tot teritorul Transilvaniei impreună cu cele patru districte incorporate mai târziu la Ungaria, un numer de 186 români declarați, nu renegați, aplicați in funcțiuni, evalueați așa, încât puteau să lucre cel puțin in câte doue limbi vorbite ale patriei, iară alții și in limba latină. Numer mic icēsta in comparațiune cu totalitatea funcționarilor de peste 1800, dară foarte respectabil, decă-l vom compară cu altul de inainte de 1848, când precum se mai observase și airea, funcționari români abiă ai fi aflat 25 mult 30 in tótă țera. Români in se simțiau foarte lipsa unui numer neasemēnat mai mare de inteligență superiōră. Mai aflarăm in partea jumētate a țerei dela Cluș incóce până sub munții meridionali vreo doue sute de indiviđi trecuți prin clasele gimnasiali, unii și prin facultatea juridică, cari inse ori că nu aveau lipsă de funcțiuni, séu desgustați de tendențele germanisătore, își vedeau de afacerile lor private, că le plăcea independența și se aflau mult mai bine așa.

După Bărnuț, Larianu, Papiu, Petru Suciu au mai trecut mulți mai ales in Moldova.

La academia juridică din Sibiiu frecventau relative atâți tineri români, încât anume la Blaș in unii ani abiă se mai aflau candidați pentru seminar; inse chiar și de acolo se împărțiau burse din fondul Romonțian și din colecte intreprinse mai ales intre canonici, unii protopopi ș. a. pentru studenți la facultatea juridică din Sibiiu și la Viena. In anii din urmă se deschiseră și colecte mai pe departe in țera pentru ajutorarea juriștilor, care s'au continuat până la inființarea fondului Asociațiunei transilvane, din care s'au ajutat intru o serie de ani mulți tineri juriști, până când s'a observat, că gubernul dualistic nu-i vede cu ochi buni și că mulți tineri își mai aleg și alte cariere mai sigure, precum tehnica, medicina, agronomia, silvicultura, profesura, unii și serviciu militar, când apoi și bursele incepură a se împărți după cum se schimbaseră impregiurările.

Cu numărarea bărbaților din cler cultivători și de științe profane nu ne-amu ocupat cu acea ocaziune, iară acea abstenență își avuse causele sale bine cum-penite.

Pentru acelea zile ne interesă foarte aici in Transilvania, ca să mai avem încă și altă informațiune statistică, adecă numerul bărbaților români declarați, ținători la sângele lor din comitatele Banatului, cum și din cele din Ungaria locuite de români, Arad, Bihor, Sătmar, Marmășia, Ugocea. Acest scop inse, in

urmarea grelelor impregiurări din Ungaria, nu s'a putut ajunge; ne consolaram inse mult cu impregiurarea, că la tóte ocaziunile, in care români ardeleni făceau vreun pas inainte, o frunte de bărbați din acelea comitate se puneau cum am dice in linia, participând la deputațiuni, ținend conferențe, inaintând memoriale, până când peste puțin deschiseră in anii următori și câteva diare politice și nepolitice cu mari sacrificii in limba română, la Peșta, la Viena și airea, precum »Concordia«, »Albina«, »Federațiunea«, unele foi humoristice, mai apoi »Familia«, care există până in zilele noastre.

Duminecă in 16/28 oct. după primirea la Brașov a teutului diplomei și altor 25 de acte impărătești publicate in »W. Zeitung« și după traducerea lor, tótă inteligența superiōră și comercianții adunați la un loc făcend să li se citescă și esplice in limba națională cuprinsul actelor suverane, după puțină discuțiune adunarea decise: 1. A se votă și inaintă o adresă de mulțămită către Maj. Sa atât pentru că recunoscend și națiunei române drepturi perfect egale cu celelalte națiuni, acēsta fu declarată matoră și maiorenă, cât și că s'au recunoscut drepturi fundamentali ale Transilvaniei ca țera autonómă. Acea adresă de mulțămită să fie inaintată la tron prin senatorul imp. episcopul Andrei br. de Șaguna. 2. Să se cēră voia de a se ține o conferență prealabilă națională de colóre politică, care să pótă recurge la tron in numele națiunei intregi din acest principat, mai vērstoș cu scop de a se mijloci o lege electorală drēptă in locul celei rebele din 1848 și in al celei feudalistice egoiste din 1791.

George Barițiu.

Doine și hore din Maramureș.

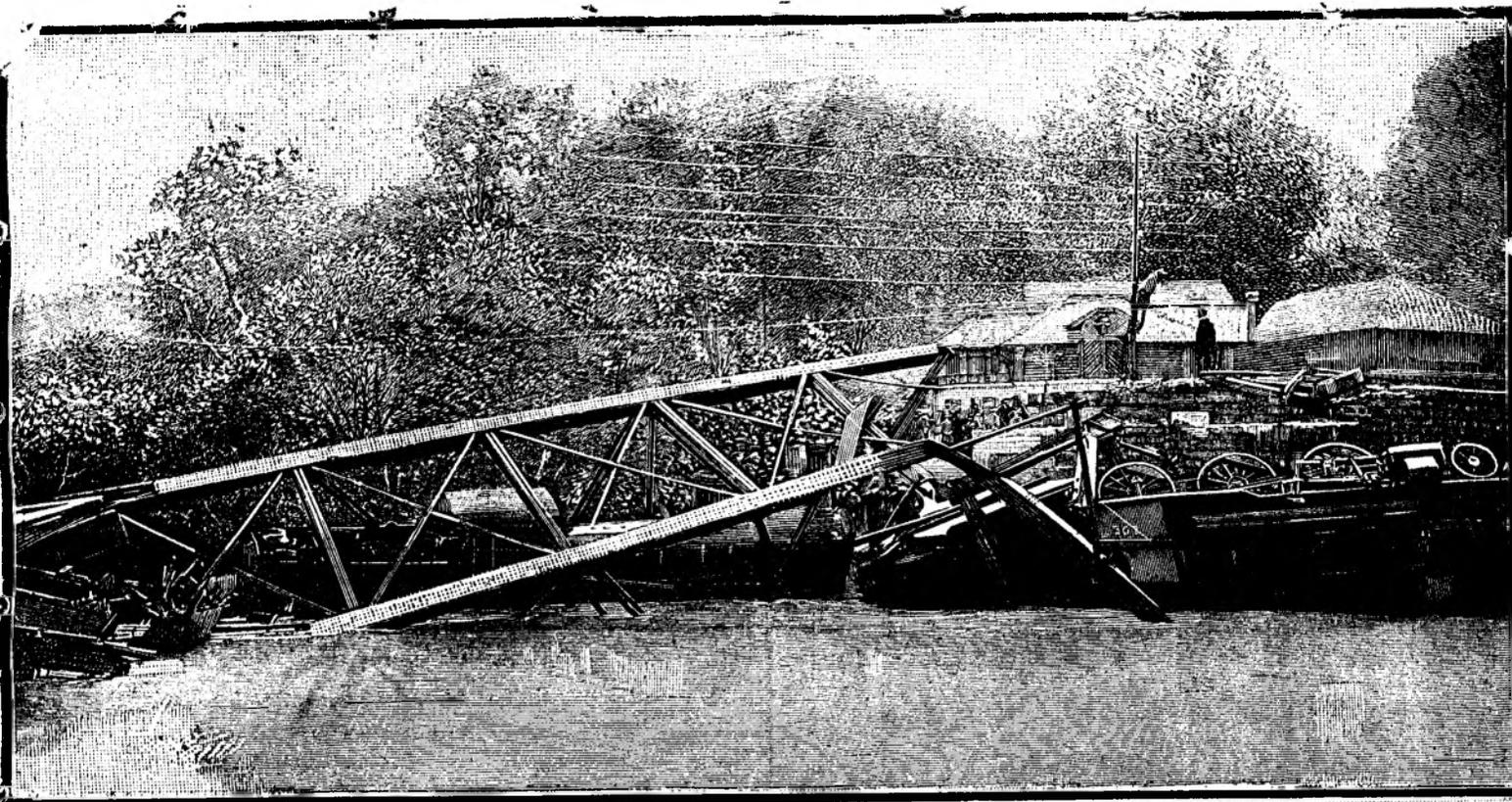
Nu me lăsă mamă nu
Să me iubesc cu mândru,
El tare s'o supērat
Ș-o eșit de-aici din sat,
Când e colē la 'nserat,
Nu șuieră la pālant
Nu me lăsă mamă, nu
Să mi-l iubesc drăguțu
Pe esta fă (ră) pe altu.

Frumósă lele am eu,
I s'ar cādē și 'n hinteu,
Că-i frumósă ca o rugiă,
După ea inima-ți fuge.

Nu-mi da Dómne bogățte,
Numai mândra din pruncie
Să-mi fie nevēstă mie.

Nu stă mēsa 'ntr'un picior,
Nici lumea dintr'un fecior,
Mēsa stă 'n patru picioare,
Mai sânt feciori pe sub sóre,
Mai de neam și mai de viță,
Nu ca tine rea semēnță,
Mai de viță, mai de neam,
Nu ca tine-un reu țigan.

Câte flori sânt pe rezor,
Tóte strigă să me 'nsor,
Numa una de pe laz
Tot dice să me mai las,
Că lrăni-m'oi de necaz.

CATASTROFA PE CALEA FERATĂ DELA MÖNCHENSTEIN.

Sufixele *esti* și *iste* în numele de localități românești.

(Urmare.)

În introducerea sub a) am arătat strămutarea formei originale *aisdae*, *asdae* și până aci din cele citate ne-am putut convinge despre adevărul aserțiunii; — am dis mai departe că *asda* s'a iotizat, adică a căpătat un *i* mole înainte și că forma celtică iotizată a fost *deosebi*: *iosda*. Dar acest *i* s'a strămutat în *j* și *g*, precum în *h* și *v*, — și pentru aceasta, luând forma *iosda* de fundament, s'au format: *josda*, *hosda*, *gosda*, *vosda* etc.

Astfel am văzut formele: *Jasd*, *Jasdan*, *Jesd*, *Yesd*, *Jesdikhast*, *Yeste*, *Yuste*, *Ujest*. — *Jesta*, numită și *Jeszte* și *Geszctie* (scrise ungurește) în comitatul *Gömör*. Aci vedem *i* strămutat în *g*, dar tot acolo se află și *Geszctete*; până ce în *Niederland* se află *Uitgeest*. *Geste* și *Gestel* 2 sate în Franța, — *Geiszt* și *Gestely*, *Geszli* sate în Ungaria. — *Gistea* de jos (*Alsó Vist*), *Gistea* de sus (*Felső Vist*) în comit. *Făgăraș* și *Vista* sat în comit. *Clujului*; *Vistabella* sat în *Ispania*, *Vistelesci* loc în județul *Tutova*. — *Vestibulum* lat. intrarea în casă, târnațul; curtea de dinaintea casei. *Bulla* celtice, *Wall* nemț. întăritură, — *Vesti* dar trebuie ca să se referă la casă la *V-aisda*, — și aci să ne readucem aminte de acele de sus, că dina *Vesta* mai mult a fost dina casei decât a focului. — *Veste* nemț. un loc întărit. — *Bulum* latin (din *Vestibulum*) se reafă în *Bollwerk* nemț. în *boulevard* fr.

Cu *h* avem *Jesdikhast*, *aistel*=*hostel*, *hôtél*; *Hesdat*, *Hesden*, *Hasta*, *Haste*, *Hoisten*, *Prahusta*; și cum că *g* cu *h* se schimbă, ne arată și numai: *hospodar* și *gospodar*; — și *i* cu *j*, arată *Jerusalim* la *Italiani* *Gerusalemme*; *Josif* *Guiseppe*, *Justus* *Guisto*, *Justinian* *Giustinian*.

În sufixe se află *g*. *Antogast* sat în *Baden*, — *Arbogast* general în *Viena* din *Gallia*, a lăsat ca să se ucidă pe împăratul *Valentinian* la an. 392 d. Chr. *Laubegast* loc în *Satonia*, — *Meusegast* tot acolo; *Radegast* în *Anhalt* (se explică *Berghaus*, casă la deal, — din *rath*=*rad* deal și *iosda*, casă.) *Tregbast* sat în *Bavaria*; *Tchornegozda* (*Ciornegosda*) sat în *Prusia*. *Dobrogoste* un sat în jud. *Argeș*, altul în jud. *Vlașca*. *Afară* de *Uitgeest* și *Tregbast*, *g* apare între două vocale, — și astfel ca literă legătoare, de și vedurăm, că înainte de forma *asda* etc. s'a pus *j*, =*i*, s'a pus *g*, *h*, *v*.

Mopsuestia oraș vechiu în *Cilicia*, — unde *estiu* apriat, că însemnă: locuință, oraș, și se află cu u înainte, dar la *Rolteck* I 176 se scrie și *Mopsvestia*, unde și *u* a putut trece în *v*. — Am citat mai sus: *Boavista* insulă, ce se ține de *Portugalia*, — *Buenovista* sat în *Italia*, *Stengvista* sat în *Svedia*, — afară de numele din urmă, *vista* stă după vocale. *Macoviste* sat în *Caraș*, *Tergoviste* oraș în *România*, *Tergoviste* sat în *Caraș*. — *Cadabestie* (aci e *b*), *Chlivestie* sate în *Bucovina*, *Hracovistye* sat în comit. *Nitra*.

În comitatul *Cianadului* se află: *Makó* oraș; în comit. *Trencin* se află *Viszoka*—*Makov*, sat; *Macoviste* pôte să purcedă din o formă: *Macova*, și astfel sufixul e *iste*. Așă în *România* sânt formele: *Macovechi*, *Macoveiu* și 2 *Macovenca*. În *Caraș* e satul *Teregova*, dora în loc de *Tergova*, și astfel și pentru *Tergoviste* s'ar allă formă, ca să se vedă sufixul *iste*.

După *Palaeste* urmă și *Palaestina*, și mi-am dat părerea, că aci în *ina* nu pôte sufixul de adiectiv latin: *inus* și *ina*, — pentru că în acest cas, *Palestina* ar trebui să aibă alt nume, și *Palaestina* să fie ca adiectiv p. e. *sinus tergestinus* (dela *Tergeste*) via, *praenestina* (dela *Praeneste*.) Ca *Palaestina* sânt:

Polistena oraș în *Italia*, *Velestino* loc în *Grecia*. *Aigosthenae* în *Grecia*, — *Radostin* în *Moravia*, *Heresityén* (*Erestina*) în comit. *Bars*. Eu aceste le țin formate ca: *Cânepiștină* din *cânepiște*, *pepeniștină* din *pepeniște*, unde nă e sufixul nou și însemnă loc, — dar are forma *ina* pentru că *e* în *iste*, în compozițiune a trecut în *i*, deci *cânep-ist(e)ină*.

Formă după *domesticus* se allă în *Marostica* oraș în *Italia*, — *sinus Ligusticus*, *sinul Ligurei* în *Italia*. — Mai e de a se aduce aminte forma oștița în *Braloștița*, *Fratostița*, *Jidoștița*, unde ța e al doile sufix întocmai ca: nă.

Mai nainte de a încheia să fac câteva analogii. — Între *Praeneste* și *Braniște* analogia am făcut-o la început.

Orestia oraș (la *Sași* se numește *Broos*, la unguri *Szászváros*) în comitatul *Uniadórei*. Tot în acest ținut se află: *Orestia* *Biacului* și *Orestióra*, la unguri se numesc: *Alsóváros* *vize*, și *Felső-város* *vize*, ca nume de sate; adică apă dela orașul de jos, și apă dela orașul de sus. Traducerea ne arată, că lângă localități se află: përaie, apă. *Orest* localitate, se ține de comit. *Torda* *Aranyos*. — Fiind că cele de mai sus zac lângă apă, or în prima linie însemnă apă, *esti* însemnă locuință, și *ia*, loc; dar fiind că përaiele de regulă curg din deal și dealul asemenea se chiamă și or, — *Orestia* însemnă și locuință la deal, pe loc nalt. — În vechime dealul *Cibin*, riul *Cibin* și orașul *Cibin* (*Sibiu*).

Acuma să ne aducem aminte, că *Oreste* se află sat în *Italia*, în districtul *Romei*; *Orista* sat în *Spania* în cercul *Rich*, *Oresta* sat în *Suedia*. — *Oreste* oraș în *Euboa* în *Grecia*, — locuitorul, *Orestes*, — alte nume personale: *Orestleus* și *Orestilla*; *Orestion* templul lui *Orestes*, *Orestheion* oraș, *Orestis* teritorul orașului; *Orestai* popor, — *Orestias* teritorul lui. Numele aceste din urmă se allă la *Herodot* și *Tucidide*, — deci în seculul al 4-le ant. Chr. dar sânt și mai vechi.

Tergoviste oraș în *România* lângă *Dimbovița*, — după *Frunțescu* se chiamă și *Tergul Vestei*, și *Vesta*. *Tergovesti* sat în comit *Caraș* cercul *Bega*. — *Frunțescu* ȳice: *Tergoviste* nu e departe de riul *Dimbovița*. — Am arătat mai sus *Tergeste* în anticitate, *Triest* ađi oraș lângă marea *adriatică* în *Istria*. *Ter* purcede din *dwr* apă, de unde formele *tar*, *ter*, *tir*, *tor*, *tur* apă, përiu; *g* în *Tergeste* remășița din *ca*=*ga*, *teren*, *pregiur*, *loc*, — *Este* sat, *locuință*, deci *Tergeste* locuință la teren de apă. *Toema* astfel e compus și numele *Tergoviste*. — *Tărcuța* përiu în jud. *Neamț*; *Tărg* (ori *Têrg*) e riul, ce isvorește din muntele *Gatni* (*Cad-na* formă originală) în județul *Mușcel*, — *Tergnier* oraș și canton în *Franța*, zace la canalul *Oise* (*ais*=*apă*) etc. *Tergoviste* zace dară nu departe de *Dimbovița*, și pôte că în anticitate riul a fost și mai aproape de satul vechiu. *Tergoviste* asemenea însemnă: locuință (sat, oraș) la teren de apă. *V* ori e literă legătoare între două vocale, ori e sufixul *viste* ce se allă și independente cum p. e. chiar numele acestui oraș: *Vesta*. — E smintă, decă numele *Tergoviste* s'a împărțit în *Tergul Vestei*, și decă se reduce la înțeles de: *têrgul vestei*. *Frunțescu* ȳice, că acest oraș în vechime s'a chiamat *Tervobum*, după alții *Tiriscum* séu *Ternia*. Decă e așă, atunci *Tervobum* se compune din *ter* apă, riul; *v* remășița din *va*, *teren*, *loc*, atâta cât: *ca*, *ga*, — iară *ob* e celtic-ul aoihb ce însemnă: *curte*, *sat*. (de unde nemț. *Hof*) um e sufix latin, însemnă *loc*. *Tiriscum* din *tir* apă, *isca* (*asca*=*iste*) locuință, un sufix latin, însemnă *loc*. *Ternia* din *ter* apă, *n* din *na*, ori *an* *loc*, *teren*, și ca repetițiune de *loc*.

(Va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Dela București.

Incheierea stagiunii teatrale. Don Carlos. Progresul Teatrului Național. Datoria guvernului. Ovațiuni dnei Aristița Romanescu și dlui Gr. Manolescu. Julian. Generațiunea tineră.

Stagiunea teatrală se 'ncheiá. Erá tocmai cea din urmă reprezentație dată de societatea dramatică. Se anunță »Don Carlos« de Schiller cu traducerea dlui Iacob Negruzzi. Se 'nțelege, că nu puteam să lipsesc.

Sala erá plină. Nu știu decă piesa énsaș a atras atâta lume, ori anunțul diarelor, că dna Aristița Romanescu și dl Gr. Manolescu în séra aceea aveau să jöce mai pe urmă. Ori una ori alta să fi fost cauza, faptul făcea impresiune bună, căci arátá un gust al publicului pentru arta teatrală. Așá dará nu mai e cuvânt a susținé, că numai farsele și piesele spectaculoase atrag lumea, căci iată și o piesă clasică a umplut tötá sala. Un bun augur acesta pentru viitorul Teatrului Național.

Direcțiunea generală a teatrului cu bucurie a constatat acest progres, pentru care a luptat mai cum sémá în anii din urmă. Sperám dar, că 'n viitor ferriile și tóte piesele de contrabandă literară vor fi eschise cu deseversire, lăsându-le teatrelor de vérá séu unuia fondat anume pentru acel gen literar inferior. Un astfel de teatru la București ar face parale multe; me mir dar, că nu se mai clădește.

Teatrul Național, conform menirii și numirii sale, are să fie templul unui gen literar mai nalt. Publicul lui inse încă nu este format și inchiegat. Deci succesul material nu e sigur. Aci urmăză rolul guvernului și al corpurilor legiuítóre. Decă România ține să aibá un adevérat Teatru Național, are să-i dea o subvențiune cum se cade, căci cu cea de pân' acuma nu se póte atinge rezultatul dorit.

Atunci inse ar trebui reorganizat sistemul de pân' acuma. Ar trebui părăsit sistemul societar, după cum am mai desvoltat de altădatá în colónele acestei foi, căci acela se potrivéște în alte țeri, unde teatru și public se aflá p'un nivel înalt și bine stabilit, iar nu în România, unde încă acuma se forméză și teatrul și publicul.

Decă și cu mica subvențiune de pân' acuma s'a produs un progres atât de frumos, meritul este al societății dramatice și al direcțiunii. Incetul cu incetul s'au desvoltat câțiva artiști, cari au ridicat scena română la un nivel mai nalt decât în trecut. Dna Aristița Romanescu și dnii Gr. Manolescu, Const. Notara și Stef. Iulian sânt colonnele primului teatru românesc. Iar dl Gr. Cantacuzino e directorul general, care s'a arátat cel mai destoinic și cel mai norocos între toți directorii generali de dinaintea sa.

Sub direcțiunea sa, având ca mána dréptă pe dl Stăncescu, teatrul va merge pe calea progresului, atingând din ce în ce mai mult scopul. Stagiunea viitoare are să fie fórte interesantă, căci — precum mi-a spus dsa — se vor reprezenta mai multe piese originale. Ori care va fi succesul, salutám încă de acuma hotărîrea direcțiunii, d'a deschide templul Thalei mai adeseori și literaturii dramatice originale.

»Don Carlos« a reușit bine. Dna Romanescu, dnii Manolescu și Notara, precum și ceialalți din giurul lor, au satisfăcut pretențiunile publicului. Deosebite ovațiuni s'au făcut dnei Romanescu și dlui Manolescu, cari atunci jucau cea din urmă órá, înainte de a plecă la Iași și de acolo la Viena.

Din galerie s'au improșcat între public versuri de ocaziune, pe cari le și reproduc aici :

Marilor artiști Aristița Romanescu și Gr. Manolescu.

Fii ai Melpomenei și ai dramei sori,
Ce-o să faceți ȚÉRA lumei cunoscută,
Ve urám o cale în cununi de flori:
Fii iubiți ai artei, țera ve salutá.

Printre limbi străine, cu nespuși flori,
Limba románescă va rosti plăcută;
Tunátóre 'n patimi, fi-va nentrecută,
Sguduí-vá pieptul la ascultători!

Și va și APUSUL că în ROMÂNIA
Sânt surori d'un tatá: ARTA, VITEJIA;
Voi o nouă Plevná luați biruitori!

Tragedia pasul vi-l căláuzește,
Gloria v'ástéptá, fiți cutezători;
Tinerimea țerii mándrá ve privește!

Reves.

28 martie 1891.

Aceste șire esprimau sentimentul general, care urá cu entusiasm succes artiștilor mergători la Viena spre a presentá limba și arta română pe scena de acolo.

*

De alta-datá, am avut ocaziune să revéd pe scenă și pe Iulian.

Erá beneficiul seu. Simpatia și admirațiunea umpluse tötá sala până la cel din urmă loc. Toți doriau să fie de față și să revédá pe artistul atât de simpatie și iubit.

Scena română a avut și ea câteva talente mari, care s'au bucurat de iubirea publicului; între toți, locul prim compete lui Millo, locul al doile lui — Iulian. Durere, Millo e bêtrán de peste șeptedeci de ani, iar Iulian — bolnav. Cel dintéiu ș-a incheiat cariera, nu mai póte jucá decât la ocaziuni rare. Al doile se aflá abiá la mijlocul carierei sale, când sórtea fatalá îl smulse de pe scenă, și cel ce a stérnit atâte risete, acuma produce în toți numai durere și compátimire.

Sermanul Iulian! Ce voinic plin de viétá a fost densusul pe timpul când a jucat prin părțile nóstre cu trupa lui Pascaly, în anul 1871! Tiner, la începutul carierei sale, atunci încă nimene n'a știut, că densusul o să-și facá un nume atât de plăcut, că va deveni primul comic al Teatrului Național din București și artistul cel mai simpatie al publicului.

Favorit al lui Pascaly, care încă atunci i-a recunoscut talentul mare, el jucá diferite roluri secundare, apoi mai dansá bine și cântá frumos.

Par că-l aud și acuma cu ce efect cântá în vechiul teatru din Arad, în piesa »Patrie și domnitor«, localisată de Pascaly, următorul cântec, sub feréstá:

Cine vine, cine vine,
Ca un fulger de lumine,
Numa 'n arme aurite,
Cu tășurri ascuțite?
Este Gheciu căpitanul,
Care 'nvinse pe păgán;
E voinicul, e oșténul,
Este fala de Român!

Sus Române, mare mic,
Trece puul de voinic!

Cine trece, cine trece,
Gârbovit ca mórtea rece,

Dus in fiere in urgie,
Osîndit dela domnie ?
Este Gheciu căpitanul,
Care 'nvinse pe păgân ;
E voinicul, e oşténul,
Este fala de Român.
Sări Române, mare mic,
Că se pierde un voinic !

Cine zace fără sóre,
Fără cruce, fără flóre ?
Ce mormént negru de jale
Stă Românului in cale ?
Este Gheciu căpitanul,
Care 'nvinse pe păgân !
E voinicul, e oşténul,
Este fala de Român.
Plângi Române, mare mic,
C'a murit ce-a fost voinic !

De atunci au trecut douăzeci de ani. Iulian s'a urcat repede pe scara artei. A devenit artistul cel mai aplaudat al Teatrului Național. Dar gloria lui n'a ținut mult. Zelul neobosit îi contrase o bolă periculoasă. De atunci el eră ca luminarea, care pe când respândește lumină, se consumă pe sine însaș.

La începutul iernei trecute s'a dus și el la dr. Koch in Berlin, unde șarlatanismul fără suflet adunase atâția ómeni suferinđi și desperați. S'a supus barbarei tratări experimentale, dar degiaba ; s'au întors mai bolnav, ca toți cei ce s'au dus acolo . . .

Peste câteva luni a dat o reprezentație de beneficiu. La aceea asistam acum. Eră mic, fôrte mic, rolul ce jucase ; dar fiecare cuvânt ce a rostit, fiecare gest ce a făcut, a fost petrecut cu aceea luare aminte, cu aceea ingrigire, cu ael entusiasmu de iubire, ce simte o mamă vędându-și grav bolnav copilul mult iubit și desmerdat . . .

Eră o comedie hazlie piesa care s'a jucat și totuș in ochii ascultătorilor tremurau lacrimi ; toți eșirăm sub impresiunea unei dureri neconsolabile . . .

Aș fi fôrte nedrept, iar schițele mele ar rămâne prea defectuóse, de cumva nu aș ținé să constat aici și progresul generației tinere dela Teatrul Național.

Piesa care mi-a dat privilegiul acesta a fost »Manevrele de tómnă«, comedie in 4 acte localisată după Moser de dl Gusti, in care au jucat mai cu sémă elementele tinere.

Dintre toți tinerii dnii I. Niculescu și V. Toneanu păreau mai cu talent. Jocul lor natural și isteț asigurau pe ori și cine, că ei sânt artiștii viitorului.

Dar nici despre ceilalți n'am să vorbesc decât bine ; in deosebi femeile me surprinséră prin abilitatea și ușorătatea jocului ; astfel ensembul n'a lăsat nimic de dorit.

Cu cea mai bună impresiune părăsi teatrul, vędând că 'n locul bętránilor vin talente noue, care vor continua cu succes opera începută . . .

Iosif Vulcan.

Proverbe.

De aceea are omul doue urechi și o singură gură, ca mai mult s'asculte decât să grăescă.

(Grecesc.)

După ce ai vędut Neapolul, poți să mori.

(Italianesc.)

Banii, prietenia, puterea și favórea își ríd de toate legile.

(German.)

Academia Română.

— 1866—1891. —

Raport asupra activității Academiei Române, cu ocaziunea serbării de XXV ani a esistenței sale, la 1/13 aprilie 1891, de D. A. STURDZA, secretar general.

Academia Română își ia începutul seu in anul 1866. Decretul prin care Locotenența Domnăscă aprobă regulamentul pentru formarea »Societății literare române« pórta data de 1 aprilie 1866.

Acésta Societate, transformată in Academia Română, dezvoltându-se fără intrerupere, a devenit cea mai înaltă instituțiune de cultură a némului românesc. Astăzi ea implinșce douăzeci și cincí de ani de activitate.

Se cuvine deci să aruncăm o privire asupra trecutului acestei instituțiuni, asupra fundării ei și asupra fazelor prin cari a trecut organizarea ei internă, asupra mijlócelor de cari a dispus, precum și asupra activității ei.

Multe și mari greutăți au fost de invins, până ce fundarea acestei instituțiuni a fost posibilă, până ce ea a prins rădęcini, până ce ea a devenit o necesitate pentru viața ęnșesi a némului românesc.

Aceste greutăți sânt aceleași, pe cari le-a întâmpinat și statul român modern in constituirea și înălțarea sa ; și nu e un simplu joc al întâmplării, ci o înlanțuire firească a faptelor, că Academia serbeză in anul 1891, ca și statul și dinastia sa glorióasă, întâiul pătrar de secol al esistenței sale.

I.

Societatea literară română. — Societatea Academica Română. — Academia Română.

Fundamentele culturii naționale moderne a némului românesc s'au pus pe la sfęrsitul secolului trecut de către marii invęțați și scriitori din Transilvania. Numele lui Clain, Șincai, Maior, vor fi rostite cu pietate și venerațiune cât va trăi o suflare română. Doue erau preocupările principale ale acestor bărbați : redeșteptarea in Români a cunoștinței romanității lor și punerea acestei conștiințe drept basă a dezvoltării culturii naționale ; iar mijlócele pentru a ajunge la acest scop au fost istoria națională și limba română.

In mai multe rânduri Români au încercat a formă societăți de invęțați, cari să lucreze împreună spre a respândi științele intre Români, prin dezvoltarea limbei lor.

»Societatea filosofică a Némului Românesc in Mare Prințipatul Ardélului« fundată la 1795, »Comitetul literal« format de Eforia școlilor din București la 1836 cu scop ca »să se ocupeze a cercetá cu deamăruntul duhul limbei și lipsele ce are și a îndepłini aceste lipse prin introduceri seú construcții de dicteri și de frase rădemate pe regule gramaticești și potrivite cât se va puté mai mult cu însușirea »limbei românești« ; și alte instituțiuni de acest fel au ramas simple încercări cari au cădut sub greutatea timpurilor. Názuintele in acest scop nu au izbutit decât in momentul, in care națiunea a ajuns a fi cu totul stăpână pe puterile și pe destinele sale.

*

Evangelie Zappa, născut in 1800 la Labov in Epir, bărbat iubitor de cultură și nutrinđ un interes viu pentru patria sa adoptivă, România, in care a petrecut o mare parte a vieței sale și a strins o însemnată avere, a dat in timpurile nóstre întâia impulsione pentru a intruní pe invęțații români intr'o lucrare comună. La 29 septembrie 1860 Zappa a făcut guvernului român o donațiune de 5,000 galbeni »care

»va servi pe viitor in vecii vecilor ca fond pentru »limba și literatura română a pré iubiților noștri frați »și fii ai patriei mele adoptive.«

Scopul determinat al acestei donațiuni erá de a se face o gramatică și un dicționar al limbei, »ca pe »basa acésta să traducem autori clasici și alte cărți »trebuincioșe pentru imbogățirea literaturii și biblio- »tecei naționale.«

In testamentul seu dela 30 novembre 1860, Evan- gelie Zappa mai dispune ca să se dea din averea sa pe fiecare an câte 1,000 galbeni »pentru desvoltarea și regularea limbei române.«

Pentru punerea in lucrare a dispozițiunilor cu- prinse in aceste acte de donațiuni, Locotenența Dom- nescă a decretat, la 1 aprilie 1866, un «un regula- ment pentru formarea Societății literare române.«

Acésta societate avea misiunea specială:

a) de a determiná ortografia limbei române,

b) de a elaborá gramatica limbei române,

c) de a incepe și realisá lucrarea dicționarului român.

Societății s'a dat din capul locului un caracter național. Din cei 21 membri, cari o compuneau, 3 erau luați din România de peste Milcov, 4 din Ro- mânia de dincóce de Milcov, 3 din Transilvania, 2 din Banat, 2 din Maramureș, 2 din Bucovina, 3 din Basarabia și 2 din Macedonia.

Astfel constituită Societatea literară trebuia să-și începă activitatea la 1 august 1866. Epidemia chole- rei, care a bătuit țera in acel an, a impedeat inse intrunirea Societății, și guvernul a decis a o convocá la 1 august a anului următor 1867. La acéstă dată Societatea se intruni, in urma decretului domnesc al M. S. regelui Carol I. Membrii ei furé primiți de ca- pitală cu un viu entusiasm. Intreg némul românesc își aruncá priviri pline de speranță spre începutul lucrărilor Societății, inaugurate prin o ședință so- lemă.

Atunci pentru întâia óră s'au vedut intruniți la un loc cei mai ilustri invěțați și scriitori din tóte laturile românești: Eliade-Rădulescu din București, Cipariu din Blaș, G. Barițiu din Brașov, V. Alecsandri din Mircești, Al. Hurmuzaki din Bucovina. Toți se adu- nase cu dorința de a da o nouă impulsione și o pu- ternică direcțiune culturai naționale.

In primele ședințe, Societatea și-a intocmit sta- tutele pentru regularea activității sale. In aceste sta- tute ea își dá numele de »Societate Academică Ro- mână«, pe care l'a purtat până la 1879. Tot de odată ea și-a lărgit cercul de activitate, constituindu-se, in scop »de a lucrá la inaintarea literelor și a științelor »intre Români, in trei secțiuni: a) Secțiunea literară- »filologică, b) Secțiunea istorică-arheologică, c) Sec- »țiunea științelor naturale.«

Programul de activitate astfel lărgit și determi- nat a ramas basa organizării instituțiunei noastre.

După doispredece ani, legea din 29 martie 1879 declará Societatea Academică Română de Institut Național sub denumirea de »Academia Română.«

*

Dela 1867 până la 1878, Societatea Academică se intrunia odată pe an, și anume véra, in sesiuni generale, cari țineau cam șese săptămâni. In aceste sesiuni se discutau tóte cestiunile științifice, adminis- trative și financiare, puse la ordinea zilei. Intre o sesiune generală și alta funcționá numai o delega- țione alésă și însărcinată cu esecutarea hotăririlor luate și cu pregătirea lucrărilor pentru viitóra sesiune.

Dela 1879 încóce, de când s'a organizat Aca- demia Română cu statutele de astăzi, activitatea ei are un caracter permanent. Ședințele se țin in fiecare vinere, afará de cele trei vacanțe, la Crăciun, la

Paști și in lunile iulie și august. Sesiunile generale cari duréză 25 de zile, se țin inainte de Paști și au mai cu sémă menirea de a constatá și aprecia lucră- rile făcute, de a acordá premiile puse la concurs, de a da direcțiunea lucrărilor viitóre și de a luá deci- siuni de natură generală, privitóre lá activitatea și la interesele Academiei.

Analele Academiei cuprind, in 23 volume, con- semnarea, ședință cu ședință, a intregiei noastre acti- vități, in primul pătrar de secol al traiului nostru.

Bonbone.

O dómna tineră și frumoșă vorbeșce cu un ge- neral in vėrstă inaintată dar fórte . . . »curtesan.«

— Generale, vėru-meu e desperat; el nu izbu- teșce să-și facă esamenul de ofițer. N'ai puté să-l ajuți?

— Póte, dar ce rėsplată aș avé?

— O sărutare . . . când va ajunge general!

*

La club:

— Ce, ești certat cu Șiretleanu? Vėd că nu-i vorbești.

— Ce vrei? . . . el a fost intr'un moment lo- godnicul soției mele, inainte de a o luá eu de ne- vėstă . . . și me simt rănit in amorul meu propriu, constatând că el a fost mai cuminte decât mine.

*

Delicatețá amoróșă.

El. — Când voi avé plăcerea să țin in mánile mele mánile dtale cele frumoșe, ce fericit voi fi!

Ea. — De ce?

El. — Nu vei mai cántá la pian in vremea aceea!

Catastrofa dela Mönchenstein.

— Veți ilustrațiunile din nr. acesta. --

Amu informat și noi pe cetitorii noștri despre grozava catastrofă intēmplată la 14 iunie an. c. la Mönchenstein. Amu spus anume, că podul de peste riul Birs s'a surupat, tocmai când trecea d'asupra lui un tren de persóne, care apoi s'a rostogolit jos. In primele momente numarul victimelor s'a pus la 200, in urmă inse s'a constat, că numai vr'o 70 de ênși au murit. Dar și acest »numai« insemnézá cea mai mare nenorocire din câte s'au intēmplat pân' acuma pe calea ferată.

Ilustrațiunile din nr. acesta infătoșezá locul ca- tastrofei in ziua urmátóre. Acolo vedem podul care in apă n'a avut nici un stálp, vedem vagónele rostogo- lite jos și cadavrele mutilate grozav.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Soiri literare. Dl V. A. Urechicá va scóte de sub tipar zilele aceste la București un volum de le- gende, de 14 cóle. — Dl Gr. Crețescu a publicat la Bu- curești un mic volum elegant sub titlul »Cánțelele mele«, care conține mici poeme in prosă. — Dl Isi- dor de Onciul, profesor la universitatea din Cernáuți, a scos de sub tipar acolo un volum intitulat »Fondul religionar gr. or. al Bucovinei« substrasul, formarea, desvoltarea și starea lui de față. — Dl I. G. Bibi- cescu din București cautá un editor pentru colecțiunea sa de cantece poporale, culese in Ardeal. — Dl I. Nădejde lucréză la Iași la un dicționar al limbei ro- mânești, care va eși la tómnă. — Dl D. Teleor, unul

din colaboratorii noștri dela București, va scöte a doua ediție a poeziilor sale »Icöne.« *— Dl V. G. Morțun* a scos la Iași in broșură o piesă intitulată »Zulnia Hîncu.«

× **Prosa lui Eminescu.** Se știe, că Eminescu, afară de poezii, a scris și prosă multă, mai cu sémă articole politice, căci mult timp, ca să pötă trăi, a fost silit să redacteze diarul conservator »Timpul.« Dilele trecute a apărut la București o culegere din aceste lucrări, sub titlul: »Culegere de articole d'ale lui Eminescu.« Volumul e precedat de o prefață a dlui Gr. Pëucescu. Tendența articolelor mai cu sémă e îndreptată contra liberalilor, pe cari îi combătea »Timpul.« Prețul volumului nu-l șcim.

○ **Interesantă carte politicoă.** Dl An. Stolojanu, fost ministru al României, lucröză la o carte asupra politiceii esterne a României. Autorul, unul din fruntașii partidului liberal național și amic intim al lui Ion Brătianu, va scöte la lumină multe amănunte necunoscute și interesante. Astfel va relată despre planul lui Ioan Brătianu la 1866 d'a urcă pe tronul țerii pe principele Barbu-Știrbei. Dar partea cea mai interesantă va fi descrierea impregiurărilor, in cari la 1883, in urma întrevederii dela Gastein, s'a schimbat politica esternă a României. In sfêrsit dl Stolojanu va espune vederile sale asupra politiceii esterne a României și in viitor, susținënd, că România are să urmeze politică de apropiere de puterile centrale, păstrând inse relațiuni amicale și cu Rusia.

Buchetul meu. Primim următorul apel: In locul cölelor de prenumerațiune separate, imiieu vge numai pe calea acöză a face un apel scurt la principul binevoitor al onorab. public român intru edarea unui volum de poezii dîverse, care va purtă titlul: »Buchetul meu.« Volumul va fi mai bine de 8—9 cöle tipărite, cu prețul moderat de 1 fl., fără porto-poștal. Bani de prenumerațiune sînt a se trimite nainte subscrisului până la 4/16 august, când apoi cartea se va pune sub tipar și va apăre nesmintit până in 1 octombre a. c. Esemplare superflue nu se vor tipări; de aceea doritorii de a avé cartea, sînt rugați a se insinúa până la terminul espus. Kétegyháza (cot. Békes) 12/24 iunie, 1891. *Iosif-Ioan Ardelean.*

„**Legile bisericöșol**“ in mod estrativ și esplicativ, culese de Meletiu Dregheciu, protopresbiterul Timișorii 1873, cuprindënd pe 120 pagine octav: Drep tarul, Nomocanonul, Canönele s. părinți singulari și Epistolele sinodului african cätără Papa Romei, se pöte cumpără numai la redacțiunea »Luminatoriului« in Timișóra cu prețul de cincideci cruceri exemplarul legat in table tari.

× **Revistă nouă.** La București a apărut o nouă revistă de litere, arte, științe etc. cu titlul: »Ecoul Sêptemănei«, cu cuprins variat și interesant.

TEATRU ȘI MÛSICĂ.

Șolri teatrale și musicoale. Dna *Aristița Romanescu și Gr. Manolescu* s'au intors cu trupa lor la Galați, unde au inceput să dea un șir de reprezentații. — *Medalia Bene-Merenti* cl. I s'a acordat dnelor Charlotta Wolter comtesă O'Sullivan și Stella Hohenfels baronésă Berger, societare ale teatrului imperial Hofburg-Theater din Viena, pentru merite artistice. — *Artistul Bobescu* din Craiova, impreună cu alți câțiva artiști, va da câteva reprezentațiuni in orașul Têrgul-Frumos de lângă Iași. — *Dl Eliseiu Barbos*, invetător in Borșa, comitatul Clușului, va deschide la 15 iulie un curs pentru cunoșcerea notelor vocale.

× **Viltörea operă din Bucureșol.** Comitetul teatral s'a intrunit spre a luă cunoșcintă de ofertele si-

gilate ce s'au primit pentru operă in stagiunea viitoare. Patru oferte s'au deschis. Doue ale domnului Franchetti, cari nu intruniau nici una din condițiunile cerute. A treia ofertă, a domnului Hartulari, care nu intruniă trei din condițiunile cerute. Singură oferta domnului Spetrino, reprezentant prin domnul Serghiadi, eră conformă condițiunilor impuse de direcțiunea teatrului. Dsa oferă să aducă o bună trupă de operă in timp de doue luni, octombre și novembre de 4 ori pe sêptemână, pentru care va plăti direcțiunei Teatrului Național 200 lei pe fiecare reprezentațiune și va da o reprezentațiune in beneficiul societății dramatice. Impresarul și se va servi de dnii Teodorescu și Băjănaru și se va servi de orchestra română. Piesele ce se vor jucă sînt: Bărbierul de Sevilla, Africana, Crispino și Comöra, Gioconda, Carmen, Ebra, Cenarontola, etc. și din operele noue Lohengrin și Mefistofeles. Prețurile locurilor vor fi pentru abonamente: Loge rag I 60 lei, II 40, III 30; stal (primele bănci) 10 lei, stal I (băncile din urmă) 8 lei, stal II 6 lei, stal III 4 lei. Petițiönarul cere, aducënd un balet complect, să aibă voe să urce prețurile, pentru cei neabonați, cu 10 lojele I și II, 5 lei lojele III, 2 lei stal I și II. Acöză ofertă fiind cea mai seriösă, comitetul a primit-o in principiu, reservăndu-și dreptul de a semnä contractul numai după ce se vor regulă unele amănunte.

○ **O întreprindere artisticoă in anul viitor.** Cetim in »Ecoul Sêptemănei« din București, că dl Manolescu va întreprinde și 'n anul viitor un turneu artistic in alte orașe mari din Europa, afară de Viena. Noi sîntem de părerea, că in loc de a riscă acöză întreprindere cutezătöre, ar fi mult mai bine, decă dl Manolescu, cu o trupă mică, dar bine compusă, ar veni să dea reprezentațiuni dincöce de Carpați.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șolri bisericöșol și școlare. *Maj. Sa monarcul* a dărut din caseta sa privată câte 100 fl. comunităților bisericöșci gr. c. din Dăros și Șaldorf, pentru edificare și reparațiune de biserică. — *Episcopul Dumăreide-jos* a făcut in senatul României o propunere pentru imbunătățirea sörtei clerului de mir. — *Ministrul de culte* a mulțumit arhiepiscopului și mitropolitului dr. Ioan Vancea, pentru ridicarea unei frumoșe școle de fete in Blaș cu spese de peste 8000 fl. și pentru sistemisarea postului al treile de invetătöre. — *Mai multe dömne din Sinaia* vor deschide o subscripțiune spre a inființă acolo o școlă de fete, sub numele de »Carmen Sylva.« — *Biserica Sărindar* din București, care a fost inchisă încă dela 1883, va fi restaurată in curënd, dându-i-se un stil bizantin monumental.

Diecesa Orăđil-mari. *Concursul* pentru primirea tinerilor in teologie și 'n internatul oradan de băeți s'a ținut la 30 iunie. In teologie s'au primit 6 tineri cari au terminat cursul gimnasial, iar in internatul (seminarul) de băeți 55 parte gratuit, parte cu jumătate plată și ca supranumerari. — *Dl Samuil Ciceronescu*, pân' acuma profesor preparandial și prefect de studii in seminarul gr. c. de băeți din Oradea-mare, a fost numit bibliotecar, archivar diecesan și major domus. — *Dl dr. Cornel Bulcu*, absolvent al colegiului St. Atanasiu din Roma, a fost numit prefect de studii in seminarul gr. c. de băeți din Oradea-mare. — *Dl Grigoriu Iorșan*, invetător de stat in Vad, s'a numit invetător la școlă normală gr. c. oradană.

Internatul Pavel in Beins. Amu scris mai de multe ori in colönele acestei foi, că deodată cu renovarea gimnasiului din Beins, Esc. Sa episcopul Mihail Pavel a clădit și un internat pentru tinerii...

gimnasială gr. c. săracă. Acuma aflăm cu bucurie, că internatul acesta se va deschide în anul viitor școlar. Rector al internatului a fost numit de către Pr. Ssa: directorul gimnasial Ioan Butean, vicerector profesorul gimnasial Teodor Bulcu, iar prefect al studiilor absolventul de teologie Anton Cighi, care a făcut și esamenul fundamental de profesură.

Doctori noi. *Dl Sever Gania* a fost promovat la universitatea din Gratz, la gradul de doctor în medicina universală. — *Dl Nicolae Popovici* din Voivodinț a fost promovat la universitatea din Budapesta la gradul de doctor în drept.

Stipendii. Comitetul Asociațiunii transilvane publică în diarele din Ardeal concurs pentru 14 stipendii de câte 50 fl. menite pentru eleve a căror părinți sunt mai lipsiți de mijloce, spre a fi adăpostite în internatul împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii numite. Dece din aceste se plătesc de către institutul »Albina«, iar patru sunt dăruite de către dl dr. Aurel Maniu notar public în Oravița, pe care îl și felicităm din totă inima la acest act filantropic.

Esamene școlare. *La Brașov* esamenele de maturitate în școala comercială română s'au ținut la 18/30 iunie; dintre cei 7 cari s'au supus, numai unul a fost respins pe septembrie. — *La Sibliu* esamenele dela școala de fetițe, susținută de reuniunea femeilor române de acolo, s'au ținut la 25 iunie înainte de mieđași sub presiul dnei presidente Maria Cosma, iar după mieđași sub al dnei vicepresidente Ioana Badila. Rezultatul a fost prea mulțumitor.

Adunări învățătoresol. *La Oradea-mare* reuniunea învățătoarelor române gr. or. din districtul oradan, în adunarea sa de primăveră, ținută sub presiul dlui avocat Nicolae Zigre, ales președinte atunci, s'a ocupat mai cu seamă cu compunerea unui regulament pentru afacerile interne ale reuniunii, pentru care inv. Bochiș a prezentat un proiect. Apoi s'a compus comitetul central, din biurul acestei adunări, din președinții despărțemintelor și din 6 membri aleși. Învățătorii I. Costa și I. Silaghi au cetit lucrări de de ale lor. Viitorea adunare se va ține tot în Oradea-mare. — *La Timișoara* în săptămâna trecută s'a ținut adunarea generală a reuniunii învățătoarelor gr. or. române din protopresbiteratul Timișorii, sub presiul dlui învățător Em. Andreescu. Învățătorii Traian Lungu și P. Muțu au ținut prelegeri practice.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Ioan Miculescu*, cassar la institutul »Timișana« din Timișoara, în duminica trecută, la 28 iunie n., s'a cununat cu dșora Ecaterina Paulovici în Fabricul Timișorii.

Șciri personale. *Regele și regina României* s'au mutat cu totă curtea la Sinaia spre a petrece vėra acolo în castelul Peleş. — *Dl Virgil Barbolovicu*, vicerector la judecătoria cercuală din Tiszalök, a fost numit notar la tribunalul din Nyiregyháza. — *Dl Dionisiu Chioran*, cancelist la judecătoria cercuală din l'eca, a fost numit conducător adj. de cărți funduare a aceeaș judecătorie.

Amorul moștenitorului tronului român. Săptămăna trecută diarele din București au divulgat un ecet din curtea regală a României. Secretul priesece viitorea căsătorie a principelui moștenitor Ferdinand. Acesta, precum se ăice, s'ar fi inamorat de șora Văcărescu, nepota ilustrilor Văcărești și dama e onore a reginei și vrė s'o ia de soție. Unii pretind șci, că proiectul de căsătorie ar fi fost făcut de naș regina, care ar fi declarat regelui, că va părăsi

România, decă acesta căsătorie nu se va realiza. Regele la rëndul seu se opune, pentru considerațiuni politice, dorind ca nepotul seu să-și alegă consorta din vr'o familie domnitore. Diarele oficioșe desmint șcirea acesta și anunță că principele moștenitor va plecă în străinătate, pentru o călătorie mai lungă, ceea ce chiar confirmă pe aceia cari cred șgomotul respândit. Ei spun, că principele moștenitor tocmai de aceea plecă în străinătate, pentru ca să-și uite amorul. Adevėrul va eși acuș la lumină. La 'nceia-rea foii aflăm din diare, că moștenitorul tronului, vėdėnd resensul stėrnit în țeră, a renunțat la amorul seu și a plecat în străinătate. Resensul s'a manifestat prin consiliul ministerial, prin miniștri Lahovary și Florescu, precum și prin dnii Sturdza și Carp, consultați anume de regele, cari au spus franc că acesta căsătorie ar periclită chiar și dinastia. Regina care doria acesta căsătorie, s'a bolnăvit. În călătoria sa, moștenitorul intėiu se va opri la Sigmaringen, apoi va face o călătorie prin Europa.

Distinoțiunea a doi soriitori români. Dnii Ioan Macaveiu și Traian H. Pop, amėndoi bine cunoscuți și din colonele foii năstre, condamnați pentru niște articoli politici la inchisore de stat în Seghedin, au avut la Rusalii o serbătore duplă, căci un fruntaș de ai năstri li-a trimis câte un dar frumos, anume câte un toc de pene de argint massiv, cu câte o penă de aur. Fiecare toc pōrtă inscripția: »Adevėratului luptător național.« Astfel de faptă onoreză nunumai pe aceia cărora li se face, ci și pe acela care îl severșeșce, căci gradul culturai naționale se probėză și prin felul cu care un popor își aprețiează activitatea culturală a bărbaților sei.

Reuniunea femeilor române selăglane va ține adunarea sa generală în 3 august st. n. a. c. în comuna Selsig. Membrii Reuniunii și toți aceia, cari se interesėză de cultura femeii române, s'nt poțiti, să binevoiescă a participă la acēsta adunare generală. Șimleu, 28 iunie 1891. *Clara Maniu* președintă. *Cosma* secretar.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaș numeră între memhrii sei pe viėtă, după »Unirea« următorele dōmne: Valeria Uilăcan, Teresia Ciacian, Rosa Solomon. Neți Vancea, Maria Ungurean, Maria Radu, Cornelia Deac, Camilla Pop, Ana Pepelovici, Eugenia Pop, Berta Solomon, Amalia Grama, Ida Ciato, Ana Albon, (Velcher), Lucretia Viciu, Ana Scurtu, Amalia Szmigelski (Valea-Sasului), Paulina Pop (Bandul de Cămpie) și dșora Elena Lupan (Teiuș).

Petreceeri de vėră. *La Blaș* reuniunea femeilor române gr. c. a arangiat a doua și de Rusalii o petrecere de vėră în Grădina Comșa, care apoi s'a conțiat în otelul »Univers«, luând parte lume multă. — *La Oradea-mare* elevii din internatul fundațiunii zsigaiane ș-au ținut maiialul la băile Felix, sub conducerea superiorilor. — *La Sibliu* reuniunea română de cāntări a ținut petrecerea sa de vėră în Dumbravă mercuri și a reușit fōrte bine; dua Maria Crișan și dl George Pop, candidat de profesor, au cāntat cu mare efect cāntece populare.

Esposiție de industrie de oasă în Hațeg. Amu anunțat în mai multe rënduri, că la Hațeg, în 1/13 august an. c., cu ocașiunea adunării generale a Asociațiunii transilvane, se va ține și o esposiție de industrie de casă a țerancelor române, arangiată de femeile române din Hațeg. Acuma comitetul arangiator, prin dna presidentă Susana Popovici și prin dl secretar Paul Oltean, face apel cătră publicul din comitatul Hunedorei să trimită spre scopul acesta tot felul de costume de fete și neveste, de juni și bărbați, de iernă și de vėră, pānzături și țeseturi de tot

soiul, lucrate de mâna femeii române. Terminul trimiterii e 25 iulie n.

Advoați noi. *Dnii dr. Ioan Popescu din Cluș și dr. Ioan Ivan din Mediaș* au făcut la tabla reg. din Târgul-Mureșului censură de advocat.

Dela dietă. Debaterea asupra proiectului de lege pentru introducerea administrațiunii de stat prin comitate ține mai bine de o lună, dar încă nu s'a încheiat nici discuțiunea generală. Stânga extremă combat proiectul cu totă asprimea, din partida guvernamentală asemenea nu-l primesc unii. Deputații unguri guvernamentali din Ardeal sânt în contra, dar la vót nu vor luá parte. În partida guvernamentală sânt doué curente: unul vré fusiunea cu partida lui Aponyi, dar celalalt (fracțiunea tiszaiată) se opune. Deputatul Irányi a făcut propunerea pentru schimbarea legii electorale, cerénd între altele ca și în Ardeal să se introducă censul din Ungaria, și ca fiecare cetățian care plătește o dare directă de 4 fl. să aibă vot.

Șcirl sourte. *Studentii români din București* au adresat studenților francezi o scrisóre, trimítându-le scrisórea studenților cehi și croați și rugându-i ca deodată cu respândirea responsului studenților maghiari să respândescă și memorandumul studenților români. *Studentii facultății de drept din București* au ales o comisiune însărcinată cu invitarea studenților din peninsula balcanică la congresul viitor, care se va ținé la București în septembrie. — *În parlamentul din Viena*, antisemitul Lueger a atacat dualismul și a presintat o moțiune, prin care cere guvernului să ocrotescă interesele Austriei în contra Ungariei. — *Un cârciumar din Viena* are un puiu de găină cu patru picioare, abia șșit din ou; puilul dá semne să trăescă.

Neorolog. *Ilenuta Brăilean*, învățătoare în Bilca, Bucovina, a încetat din viață la 16 iunie în etate de 25 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cronica lumel. *Frica de evrei în Anglia* asemenea a izbucnit; din incidentul gonirii evreilor din Rusia, un mare numer de deputați englezi au depus pe biuroul camerei comunelor un proiect de lege pentru a se împedecă imigrarea străinilor cari fug de miserie în alte țeri. — *Rusia se înarmeză grozav*; 22 de vapóre mari se lucréză cu mare grabă în țără, alte 50 s'au comandat în secret în America. Țarul a dat ordin ca să fie concediați toți artificierii de naționalitate engleză întrebuițați de guvernul rusesc la Sevastopol; locul lor va fi luat de cătră francezi. — *În Italia* bugetul statului s'a echilibrat cu un deficit de 5½ milioane. — *Regele Serbiei*, Alecsandru, va călători la sfârșitul acestei luni la Petersburg, însoțit de Ristici și Pașici. — *Din Corfu* au emigrat pân' acuma 2000 de evrei, după uciderea copilei Rubina, pentru care grecii i-au bătut cumplit. — *În Roma* și provincii a făcut bună impresiune, că Maj. Sa monarcul Francisc Iosif pe timpul călătoriei sale la Fiume și impregiuru-i a vorbit numai italienește. — *Împăratul Germaniei* a declarat la Hamburg, că tractutul despre tripla alianță s'a mai prelungit pe 6 ani.

Invasiunea ovrellor în România. Deodată cu espulsarea ovrellor din Rusia, a început invasiunea lor în România. Din incidentul acesta deputatul N. Ceaur Aslan a făcut guvernului o interpelație, arătând pericolul și modul d'a împedecă invasiunea, care a inspăimântat chiar și Anglia. Dsa propune să se

formeze un cordon militar, comandat de un general, pe totă linia fruntăriei dinspre Rusia; la tóte punctele de trecere, fie din Rusia, fie din alte părți, să se atașeze câte un inspector special; toți ovrelli gășiți prin comunele rurale, cum și cei stabiliți de curénd prin cele urbane, să fie espulsați fără întârziere în urma unui recensement ce s'ar face.

Concours de frumusețe. Orașul Barcelona organizează un concurs de frumuseți ispano-franceze, ca să ridice și mai mult strălucirea serbătorilor ce se vor da în Spania cu ocazia centenarului al patrilea al descoperirii Americii de cătră Cristofor Columb. Versta concurentelor va trebui să fie cel puțin de 14 ani impliniți și de 25 cel mult. Fiecare din ele va trebui să-și trimetă fotografia până la 25 aprilie viitor, după fotografie se vor alege cele admise la concurs, iar dintre acestea cea care se va judecă mai frumoasă de juriu, va primi un premiu de 3000 de franci. Mai sânt și alte premiuri.

Surorile lipite. De câteva zile se véd în Teatrul Gaité din Paris doué fete surori, Rosa și Iosephina lipite de-olaltă. Ele sânt frumoșe, de 15 ani, blondine cu ochii de azur, cântă vesel din vióră, sânt strînse améndoué într'o singură rochiță rosa, cu tóte aceste au doué corpuri. În fapt se véd 4 brațe, 4 picioare, inse cele doué creaturi sânt unite prin spatel lor. Dar cele doué gemene, crescute de-olaltă, nu se înțeleg totdeuna, părinții lor trebuie să se necăjescă adese ori. Pe când una e obosită și vré să se odihnescă, cealaltă ar dori să mai alerge. Ele s'au născut în Bohemia. La nașcerea lor au fost inscise separat, dar ele nu vor puté avé decăt un singur bărbat. Améndoué se bucură de bună sănătate.

Șcirl străine. *Biblioteca din Berlin* a luat inițiativa d'a formă o însoțire generală a bibliotecelor europene, cu scop d'a-și împrumută reciproc cărți și manuscrise. — *Ducele de Portland* e cel mai mare abonnat de diare; el e abonat la tóte diarele mari din lume și plătește pe fiecare an 50,000 fr. pentru abonamente.

Cătră cetitorii „Familiei“

Grație spriginirii mai călduróse, care ni s'a dat în timpul din urmă, amu putut introduce unele imbunetățiri. Nunumai colaboratorii noștri, al căror numer și pân' acuma trecuse peste cincideci, s'au mai sporit; dar totodată am fost în stare să inmulțim și ilustrațiunile. În raport cu spriginul care ni se va da de acum înainte, vom continua și noi a introduce mereu imbunetățiri noué.

De óráce semestrul prim se va încheia cu nr. viitor, rugăm pe toți aceia cari vor a ne onorá cu spriginul lor, să-și innoiescă abonamentele de timpuriu; iar cei ce nu mai vreu să fie abonați, binevoescă a ne avisá prin o cartă postală să-i ștergem din registrul abonaților.

Redacțiunea.

Călindarul săptămânei.

Țiua șept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. a 2 după Rusăli	Ev. dela Mateiu 4, gl. 1, a inv.		res. ap.
Duminecă	23 Mart. Apripina	5 Șarlota	4 97 59
Luni	24 † Nasc. st. Ion Bot.	6 Iesaia	4 107 58
Marți	25 Cuv. Fevroni'a	7 Wilibald	4 117 57
Mercuri	26 Cuv. David	8 Chilian	4 127 57
Joi	27 Cuv. Samson	9 Cirilus	4 137 56
Vineri	28 SS. Ciril si Joan	10 Amalia	4 147 56
Sâmbătă	29 † Petru si Pavel	11 Amelberg	4 157 55

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULOAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.